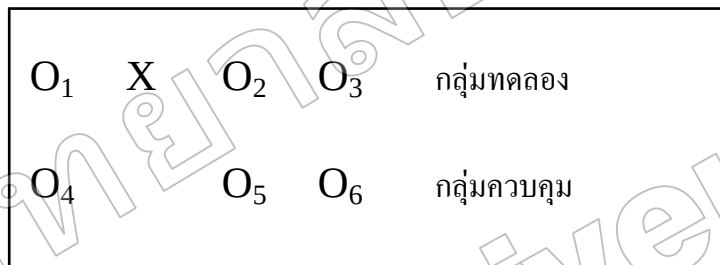

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental Research) โดยศึกษาแบบ
สองกลุ่มวัดซ้ำ (Repeated Measures: Two Group) 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการ
ทดลอง และระยะติดตามผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของ โปรแกรมการระลึกถึงความหลัง
ต่อภาวะซึมเศร้า และความผาสุกในชีวิตของผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังในจังหวัดลพบุรี
มีรูปแบบการทดลองดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการทดลอง

โดยกำหนดให้

O ₁	หมายถึง	การประเมินระดับภาวะซึมเศร้าและความผาสุกในชีวิตของกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง
X	หมายถึง	การเข้าร่วมโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง
O ₂	หมายถึง	การประเมินระดับภาวะซึมเศร้าและความผาสุกในชีวิตของกลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น
O ₃	หมายถึง	การประเมินระดับภาวะซึมเศร้าและความผาสุกในชีวิตของกลุ่มทดลองในระยะติดตามผลหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์
O ₄	หมายถึง	การประเมินระดับภาวะซึมเศร้าและความผาสุกในชีวิตของกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลอง
O ₅	หมายถึง	การประเมินระดับภาวะซึมเศร้าและความผาสุกในชีวิตของกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น

O₆ หมายถึง การประเมินระดับภาวะซึมเศร้าและความพ่ายแพ้ในชีวิตของกลุ่ม
ควบคุมในระยะติดตามผลหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ทั้งเพศชาย และเพศหญิงที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลลพบุรี และได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญโรคไตว่าเป็นโรคไตวายเรื้อรังระยะที่ 3 หรือระยะที่ 4 ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 จำนวนทั้งสิ้น 327 คน (หน่วยงานเวชสถิติ โรงพยาบาลลพบุรี, 2551) ทั้งเพศชายและหญิง ได้รับการตรวจคัดกรองโดยแบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย (TGDS) พบว่า มีภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อย ถึงระดับปานกลาง มีค่าคะแนน อยู่ในช่วง 13-24 คะแนน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุที่สุ่มมาจากประชากร จำนวน 30 คน ตามมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
2. มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลลพบุรี และได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญโรคไตว่าเป็นโรคไตวายเรื้อรังระยะที่ 3 หรือระยะที่ 4
3. มีความสามารถในการรับรู้และสื่อความหมายเข้าใจ มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ และ การรู้คิดปกติ ได้รับการประเมิน โดยแบบทดสอบสภาพสมองเบื้องต้นฉบับภาษาไทย (MMSE-Thai 2002)
4. เป็นผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับเล็กน้อย และระดับปานกลาง ที่ได้รับการประเมิน โดยแบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย (TGDS) พบว่า มีภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อย ถึงระดับ ปานกลาง มีค่าคะแนน อยู่ในช่วง 13-24 คะแนน
6. มีความสมัครใจและยินยอมให้ความร่วมมือในการทำการวิจัย

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดโดยอิงเกณฑ์การใช้ สถิติที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วย Repeated Measure ANOVA ที่ระบุว่าสามารถใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน น้อยได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ปรากฏว่าใช้ได้ตั้งแต่ 6 รายขึ้นไปต่อ 1 กลุ่ม (Munro, 1997) เนื่องจาก ประชากรที่ศึกษามีจำนวนจำกัด จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คนกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง

ในการคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้สูงอายุไทยวัยเรื้อรัง ใช้เครื่องมือในการคัดกรองดังนี้

1.1 แบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย (Thai Geriatric Depression Scale: TGDS) เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นโดย นิพนธ์ พวงวรินทร์ และคณะ (2537) ใช้ต้นแบบจาก Geriatric Depression Scale: GDS ของ Yesavage et al. (1983) ได้รับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 รายทั่วประเทศ อายุระหว่าง 60-70 ปีหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .93 ต่อมา เยาวรัตน์ ชันธิวิชัย (2544) ได้นำแบบวัดความซึมเศร้านี้ไปใช้กับผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 และ เรณู อินทร์ดำ (2548) ได้นำแบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทยนี้ไปใช้กับผู้สูงอายุในชุมชนจำนวน 20 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 แบบนี้มีจำนวนทั้งหมด 30 ข้อลักษณะคำถามเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง จิตใจ และสังคม โดยตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ถ้าตอบ “ใช่” ในข้อที่ 2-4, 6, 8, 10-14, 16-18, 20, 22-26, 28 ได้ 1 คะแนน ถ้าตอบ “ไม่ใช่” ในข้อที่ 1, 5, 7, 9, 15, 19, 21, 27, 29, 30 ได้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนน ดังนี้

0 - 12 คะแนน ปกติ

13 - 18 คะแนน มีภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อย (Mild Depression)

19 - 24 คะแนน มีภาวะซึมเศร้าระดับปานกลาง (Moderate Depression)

25 - 30 คะแนน มีภาวะซึมเศร้าระดับรุนแรง (Severe Depression)

1.2 แบบทดสอบสภาพสมองเบืองตันฉบับภาษาไทย (MMSE-Thai 2002) เป็นแบบประเมินการทำงานของสมองและระบบประสาทที่พัฒนาโดย (สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, 2542) มีการทดสอบความตรงตามเนื้อหาและหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะสมองเสื่อม ในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ชลบุรี นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา ราชบุรี สุราษฎร์ธานี และสงขลา ระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2543 พบว่า มีผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมจำนวน 120 ราย และผู้สูงอายุกลุ่มปกติ

ที่มีระดับการศึกษาต่าง ๆ กันจำนวน 614 ราย พบว่า แบบทดสอบสภาพสมองเบื้องต้น ฉบับภาษาไทย (MMSE-Thai 2002) มีความแม่นยำและเชื่อถือได้ อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่าจำเพาะที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ใช้ได้ทั้งประชากรที่มีการศึกษา และไม่มีการศึกษา (อ่านไม่ออก-เขียนไม่ได้) (สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, 2542) แบบทดสอบนี้มีทั้งหมด 11 หัวข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน มีจุดตัด (Cut of Point) สำหรับคะแนนที่สงสัยภาวะสมองเสื่อม (Cognitive Impairment) ดังนี้

จุดตัด 14 คะแนน ในผู้สูงอายุที่ไม่ได้เรียนหนังสือ

จุดตัด 17 คะแนน ในผู้สูงอายุปกติเรียนหนังสือระดับประถมศึกษา

จุดตัด 22 คะแนน ในผู้สูงอายุปกติที่เรียนระดับสูงกว่าประถมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลแบบวัดความซึมเศร้า และแบบประเมินความผาสุกในชีวิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นชุดคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 15 ข้อ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย แหล่งรายได้ รายได้ของผู้สูงอายุ รายได้ของครอบครัว ความพึงพอใจของรายได้ โรคประจำตัวอื่น ๆ ค่าใช้จ่ายในการรักษาโรค ระยะเวลาที่เป็นโรคไตวายเรื้อรัง และยาที่ใช้

2.2 แบบประเมินความผาสุกในชีวิต เป็นแบบประเมินความผาสุกในชีวิตด้วยตนเอง Cantril Self-Anchoring Ladder scale ของ Cantril (1965 cited in McKeehan et al., 1986) ซึ่งเป็นแบบประเมินแบบขั้นบันไดที่ผู้สูงอายุต้องเลือกระดับการรับรู้ความผาสุกด้วยตนเอง โดยการตัดสินใจเลือกระดับความผาสุกในชีวิตด้วยตนเองในลักษณะภาพรวม ได้แก่ ความชื่นชมยินดี ความพึงพอใจ ความสุข และการบรรลุความสำเร็จตามที่ตนเองใฝ่ฝันไว้ โดยมีจำนวนข้อคำถาม 1 ข้อ ลักษณะแบบประเมินเป็นแบบขั้นบันได 10 ขั้น มีช่วงคะแนน 0-10 ตามระดับขั้นบันได โดยคะแนน 0 หมายถึง ไม่มีความผาสุก คะแนน 10 หมายถึง มีความผาสุกอย่างสูงสุด แบบประเมินดังกล่าวนี้แปลเป็นภาษาไทยโดย รุ่งทิพย์ แ่งใจ (2542) และได้้นำแบบประเมินนี้ได้นำไปใช้ในการศึกษาการสนับสนุนของคู่สมรสกับความผาสุกของผู้สูงอายุ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 และ อัญชลี กลิ่นอวล (2544) ได้นำแบบประเมินนี้ไปใช้ในการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมออกกำลังกายต่อสมรรถภาพทางกายและความผาสุกในผู้สูงอายุ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

การแบ่งระดับคะแนนความผาสุกในชีวิตแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยการคำนวณหาอันตรภาคชั้นโดยใช้ค่าพิสัยจากคะแนนสูงสุดลบด้วยคะแนนต่ำสุด นำผลลัพธ์ที่ได้มาแบ่งเป็น 3 ช่วงเท่า ๆ กัน (ประคอง กรรณสูตร, 2542) กำหนดระดับคะแนนความผาสุกในชีวิต ได้ดังนี้

1 - 3 คะแนน มีความผาสุกในระดับต่ำ

4 - 6 คะแนน มีความผาสุกในระดับปานกลาง

7 - 10 คะแนน มีความผาสุกในระดับสูง

2.3 แบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย (Thai Geriatric Depression Scale: TGDS)

เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นโดย นิพนธ์ พวงวรินทร์ และคณะ (2537)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการระลึกถึงความหลัง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

โปรแกรมการระลึกถึงความหลัง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากงานวิจัยของ Jones (2003) ร่วมกับการศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้รับความเหมาะสมในด้านเนื้อหา วิธีการและขั้นตอน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริง และมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โปรแกรมการระลึกถึงความหลังในผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรัง เป็นการระลึกถึงความหลังอย่างมีแบบแผนที่บ้าน โดยให้ญาติเข้ามามีส่วนร่วม ใช้แนวทางการระลึกถึงความหลังตามรูปแบบของ Hamilton (1992) และ Soltys & Coats (1995) ลักษณะโปรแกรมประกอบด้วย การระลึกถึงความหลัง 6 ครั้ง ติดต่อกัน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 30-60 นาที และติดตามผลอีก 2 สัปดาห์ ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรัง และญาติผู้ดูแล เพื่อสร้างสัมพันธภาพ จ้างรายละเอียดของโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทดลอง และวิธีการดำเนินการ ผู้ช่วยวิจัยทำการสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล และประเมินความผาสุกในชีวิต การเข้าร่วมโปรแกรมการระลึกถึงความหลังในครั้งที่ 2 - 6 โดยให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแลร่วมกันระลึกถึงบทเพลงในอดีต กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจในยามว่างที่ทำเป็นประจำ ถ่ายทอดแบ่งปันความรู้สึกเกี่ยวกับภาพถ่าย งาน หรือกิจกรรมที่ทำด้วยความสมัครใจเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์ที่สำคัญในอดีต พร้อมเตรียมสื่อประกอบการกระตุ้นความจำให้ผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังได้ย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีต เช่น ภาพถ่าย บทเพลง เพื่อให้ผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตได้ง่ายขึ้น และทุกครั้งที่ให้ผู้สูงอายุระลึกถึงความหลังจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และการรับรู้ภาวะสุขภาพในการเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรัง และสรุปประเด็นสำคัญก่อนนัดหมายครั้งต่อไป โดยใช้สมุดประจำตัวผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรัง ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อสะดวกต่อการทบทวนของผู้สูงอายุ ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วยลักษณะของโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง ระยะเวลาตารางนัดหมาย และรายละเอียดของการระลึกถึงความหลังในแต่ละครั้ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของ โปรแกรมการระลึกถึงความหลัง แบบวัดความซึมเศร้า ในผู้สูงอายุไทย แบบประเมินความผาสุกในชีวิต และแบบทดสอบสภาพสมองเบื้องต้นฉบับ ภาษาไทย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แบบทดสอบ สภาพสมองเบื้องต้นฉบับภาษาไทย แบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย และแบบประเมินความ ผาสุกในชีวิต โดยนำไปใช้กับผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มารับบริการที่แผนก ผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลลพบุรี จำนวน 30 ราย นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบ วัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย และแบบประเมินความผาสุกในชีวิตด้วยสูตร KR-20 ได้ค่าความ เชื่อมั่นเท่ากับ .80 และ .83 ตามลำดับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยนำโปรแกรมการระลึกถึงความหลังที่ผู้วิจัยพัฒนา ขึ้นจากงานวิจัยของ Jones (2003) ใช้แนวคิดการระลึกถึงความหลังตามรูปแบบของ Hamilton (1992) และ Soltys & Coats (1995) ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม และนำไป ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย จิตแพทย์ 1 ท่าน อาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา 1 ท่าน อาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลอายุร ศาสตร์- ศัลยศาสตร์ 1 ท่าน อาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ 1 ท่าน และพยาบาล ผู้เชี่ยวชาญโรคไต 1 ท่าน ผู้วิจัยนำโปรแกรมมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ปรับความชัดเจนของเนื้อหาในส่วนข้อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระตุ้นการระลึกถึง ความหลัง การปรับความชัดเจนเรื่องระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมของผู้สูงอายุ คำนวณหาค่า ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ได้เท่ากับ .87 นอกจากนี้เพื่อให้การใช้โปรแกรมมีความ ถูกต้องตามกระบวนการระลึกถึงความหลัง ผู้วิจัยได้ฝึกทักษะ วิธีการดำเนินการ และการกระตุ้นให้ ผู้สูงอายุได้ระลึกถึงความหลังตามแผนการระลึกถึงความหลัง เพื่อสร้างความชำนาญ เพิ่มพูนทักษะ ในการปฏิบัติให้กับตัวผู้วิจัย แล้วนำโปรแกรมการระลึกถึงความหลังไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุโรค ไตวายเรื้อรังที่มีภาวะซึมเศร้า ที่อาศัยในจังหวัดลพบุรี ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 ท่าน และปรับปรุงด้านภาษาก่อนนำไปใช้จริง

การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและ ดำเนินการทดลอง โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ระยะเตรียมเข้าพื้นที่

1.1 ผู้วิจัยคัดกรองผู้สูงอายุตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยใช้แบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย (นิพนธ์ พวงวรินทร์ และคณะ, 2537) และแบบทดสอบสภาพสมองเบื้องต้นฉบับภาษาไทย (MMSE-Thai 2002) ได้ผู้สูงอายุตามคุณสมบัติ ทำการสุ่มเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวน 30 คน จากการสุ่มแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน

1.2 ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ในการทำการศึกษาร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล และชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ โดยคำตอบหรือข้อมูลทุกอย่งนั้น ผู้วิจัยถือว่าเป็นความลับและนำมาใช้เฉพาะในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น หลังจากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนของการทดลอง ขั้นตอนการได้มาของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรมโรงพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อนายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดชลบุรี เพื่อขออนุญาตทำการวิจัย และผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย ตลอดจนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรมโรงพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลชลบุรี เพื่อขอรายชื่อและที่อยู่ของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง ที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลชลบุรี ในระหว่างช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2551 - มิถุนายน พ.ศ. 2552

1.1.3 ผู้วิจัยนำรายชื่อของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลชลบุรี ที่ได้จากหน่วยงานเวชสถิติจำนวน 327 คน มาจำแนกตามอายุ ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป พบว่ามีผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรัง เป็นจำนวน 98 คน

1.1.4 ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรัง แนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนดำเนินการวิจัย เพื่อขออนุญาตทำการวิจัย เมื่อผู้สูงอายุอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยคัดกรองหาผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังที่มีภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อย ถึงระดับปานกลาง มีค่าคะแนน อยู่ในช่วง 13-24 คะแนน โดยใช้แบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย พบผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังที่มีภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อยและปานกลาง จำนวน 35 คน

1.1.5 จากการติดตามผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรัง ที่มาตรวจรับการรักษาตามแพทย์นัด และการโทรศัพท์ติดตามที่บ้านของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังที่มีภาวะซึมเศร้า

ระดับเล็กน้อย ถึงระดับปานกลาง เสียชีวิต 3 คน คงเหลือยอดผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังที่มีภาวะ
ซึมเศร้าระดับเล็กน้อย ถึงระดับปานกลาง ตรงตามคุณสมบัติ 32 คน

1.1.6 ผู้วิจัยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังที่มีคุณสมบัติครบตาม
เกณฑ์ที่กำหนด ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน

1.1.7 ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตนเอง อธิบาย
วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทดลอง และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย เมื่อ
ผู้สูงอายุตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว จึงให้ลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัยในใบพิทักษ์สิทธิ์

2. การเตรียมผู้วิจัย

เนื่องจากกระบวนการระลึกถึงความหลัง ผู้บำบัดต้องมีความแม่นยำในกระบวนการ
ระลึกถึงความหลัง ต้องมีทักษะของการสนทนาเพื่อการบำบัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงเข้าร่วมสัมมนาเชิง
ปฏิบัติการ การใช้เทคนิคทักษะให้เกิดกระบวนการให้การปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความ
ชำนาญมากขึ้นจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเข้ารับการฝึกปฏิบัติการใช้โปรแกรมการระลึกถึง
ความหลังในผู้สูงอายุ จากผู้เชี่ยวชาญโรงพยาบาลจิตเวชเลย

3. การเตรียมผู้ช่วยวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ช่วยวิจัย 1 คน เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการดูแล
ผู้สูงอายุ ทำหน้าที่ สัมภาษณ์ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัด
ความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย แบบทดสอบสภาพสมองเบื้องต้นฉบับภาษาไทย แบบประเมิน
ความผาสุกในชีวิต การเตรียมผู้ช่วยวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้ช่วยวิจัย อธิบายแบบสัมภาษณ์
ข้อคำถาม และวิธีการจดบันทึก และให้ผู้ช่วยวิจัยทดลองใช้แบบสัมภาษณ์จริง โดยสัมภาษณ์
ผู้สูงอายุจำนวน 5 รายที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้เกิด
ทักษะ และความชำนาญในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการทดลอง

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 15 คน ผู้วิจัยนัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างที่บ้าน เพื่อให้กลุ่ม
ตัวอย่างระลึกถึงความหลังเป็นรายบุคคล โดยมีขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

ระยะก่อนการทดลอง

การระลึกถึงความหลังครั้งที่ 1

ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยเข้าพบผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ที่บ้านเป็นครั้งแรกเพื่อสร้างสัมพันธภาพ โดยผู้วิจัยแนะนำตัว พูดคุยซักถามเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ เพื่อให้บรรยากาศผ่อนคลาย จากนั้นชี้แจงรายละเอียดของโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทดลอง และวิธีการดำเนินการ โปรแกรมการระลึกถึงความหลังเพื่อให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองเกิดความเข้าใจในโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง และผู้ช่วยวิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองโดยใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล และแบบประเมินความผาสุกในชีวิต และผู้วิจัยพูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การรับรู้ภาวะสุขภาพในการเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรัง พร้อมนัดหมายผู้สูงอายุกลุ่มทดลองครั้งต่อไปเพื่อดำเนินการระลึกถึงความหลังตามโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง ซึ่งแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 30-60 นาที

ระยะทดลองโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง

การระลึกถึงความหลังครั้งที่ 2

ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง พูดคุยซักถามเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเพื่อให้บรรยากาศผ่อนคลาย หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง โดยให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแลร่วมกันระลึกถึงบทเพลงในอดีต พร้อมสื่อประกอบกระตุ้นความจำให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองได้ย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตได้ง่ายขึ้น เช่น บทเพลง ซึ่งเพลงที่ใช้มีทั้งเนื้อร้อง และซีดีคาราโอเกะ ส่วนใหญ่เป็นเพลงลูกกรุง สุคนธราภรณ์ และเพลงลูกทุ่ง จากนั้นให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองเล่าเรื่องราว ความรู้สึกให้ผู้วิจัยฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร การรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรก ซักถาม ทบทวน กล่าวชมเชย และกระตุ้นให้ญาติผู้ดูแล ผู้สูงอายุมิมีส่วนร่วมในการระลึกถึงความหลัง ผู้วิจัยสังเกตสีหน้าและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ สรุปประเด็นสำคัญ และพูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การรับรู้ภาวะสุขภาพในการเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรัง พร้อมกับนัดหมายครั้งที่ 3 และให้ผู้สูงอายุ และญาติผู้ดูแล เตรียมเลือกเหตุการณ์ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจในยามว่างที่ทำเป็นประจำ เพื่อใช้ในการระลึกถึงความหลังพบกันครั้งต่อไป

การระลึกถึงความหลังครั้งที่ 3

ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง พูดคุยซักถามเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเพื่อให้บรรยากาศผ่อนคลาย และทบทวนเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตที่ผู้สูงอายุและญาติผู้ดูแล ได้เลือกย้อนระลึกถึงใน

ครั้งที่ 2 หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการโปรแกรมการระลึกถึงความหลังโดยให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ร่วมกันระลึกถึงกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจในยามว่างที่ทำเป็นประจำ พร้อมสื่อประกอบกระตุ้นความจำให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง ได้ย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตได้ง่ายขึ้น เช่น ภาพถ่าย บทเพลง โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองระลึกถึง การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา การทำสวน ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ จากนั้นให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง เล่าเรื่องราวความรู้สึกให้ผู้วิจัยฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร การรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรก ชักถาม ทบทวน กล่าวชมเชย และกระตุ้นให้ญาติผู้ดูแล ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการระลึกถึงความหลัง ผู้วิจัยสังเกตสีหน้าและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ สรุปประเด็นสำคัญ และพูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การรับรู้ภาวะสุขภาพในการเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรัง พร้อมกับนัดหมายครั้งที่ 4 และให้ผู้สูงอายุ และญาติผู้ดูแล เตรียมเลือกเหตุการณ์ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้สึกเกี่ยวกับภาพถ่าย เพื่อใช้ในการระลึกถึงความหลังพบกันครั้งต่อไป

การระลึกถึงความหลังครั้งที่ 4

ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง พูดคุยชักถามเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเพื่อให้บรรยากาศผ่อนคลาย และทบทวนเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตที่ผู้สูงอายุและญาติผู้ดูแล ได้เลือกย้อนระลึกถึงในครั้งที่ 2 และ 3 หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการโปรแกรมการระลึกถึงความหลังโดยให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ร่วมกันระลึกถึง แบ่งปันความรู้สึกเกี่ยวกับภาพถ่าย พร้อมสื่อประกอบกระตุ้นความจำให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง ได้ย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตได้ง่ายขึ้น เช่น ภาพถ่าย ส่วนใหญ่ภาพถ่ายที่ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองนำมาระลึกถึง ได้แก่ ภาพบุตรคนแรก ภาพงานบวชบุตรชาย ภาพความสำเร็จของผู้สูงอายุ เช่น รับปริญญา รับกระบี่ รับรางวัลจากหน่วยงานที่ผู้สูงอายุเคยปฏิบัติงาน เป็นต้น จากนั้นให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง เล่าเรื่องราวความรู้สึกให้ผู้วิจัยฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร การรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรก ชักถาม ทบทวน กล่าวชมเชย และกระตุ้นให้ญาติผู้ดูแล ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการระลึกถึงความหลัง ผู้วิจัยสังเกตสีหน้าและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ สรุปประเด็นสำคัญ และพูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การรับรู้ภาวะสุขภาพในการเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรัง พร้อมกับนัดหมายครั้งที่ 5 และให้ผู้สูงอายุ และญาติผู้ดูแล เตรียมเลือกเหตุการณ์ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับ งาน หรือกิจกรรมที่ทำด้วยความสนใจ เพื่อใช้ในการระลึกถึงความหลังพบกันครั้งต่อไป

การระลึกถึงความหลังครั้งที่ 5

ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง พูดคุยชักถามเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเพื่อให้บรรยากาศผ่อนคลาย และ

ทบทวนเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตที่ผู้สูงอายุและญาติผู้ดูแล ได้เลือกย้อนระลึกถึงในครั้งที่ 2 - 4 หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการ โปรแกรมการระลึกถึงความหลังโดยให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ร่วมกันระลึกถึงงาน หรือกิจกรรมที่ทำด้วยความสมัครใจ พร้อมสื่อประกอบกระตุ้นความจำให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง ได้ย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตได้ง่ายขึ้น เช่น ภาพถ่าย โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองระลึกถึงงานด้าน อสม. ผู้นำชุมชน ประธานรุ่น ประธานกรรมการวัด อาจารย์พิเศษ เป็นต้น จากนั้นให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง เล่าเรื่องราว ความรู้สึก ให้ผู้วิจัยฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร การรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรก ชักถาม ทบทวน กล่าวชมเชย และกระตุ้นให้ผู้ญาติผู้ดูแล ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการระลึกถึงความหลัง ผู้วิจัยสังเกตสีหน้าและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ สรุปประเด็นสำคัญ และพูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การรับรู้ ภาวะสุขภาพในการเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรัง พร้อมกับนัดหมายครั้งที่ 6 และให้ผู้สูงอายุ และญาติผู้ดูแล เตรียมเลือกเหตุการณ์ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับระลึกถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์ที่สำคัญในอดีต เพื่อใช้ในการระลึกถึงความหลังพบกันครั้งต่อไป

การระลึกถึงความหลังครั้งที่ 6

ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง พูดคุยชักถามเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเพื่อให้บรรยากาศผ่อนคลาย และทบทวนเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตที่ผู้สูงอายุและญาติผู้ดูแล ได้เลือกย้อนระลึกถึงในครั้งที่ 2 - 5 หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการ โปรแกรมการระลึกถึงความหลังโดยให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ร่วมกันระลึกถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์ที่สำคัญในอดีต พร้อมสื่อประกอบกระตุ้นความจำให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง ได้ย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ หรือประสบการณ์ในอดีตได้ง่ายขึ้น เช่น ภาพถ่าย โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองระลึกถึงเหตุการณ์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 สงครามร่มเกล้า พฤษภาทมิฬ เรื่องราวสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำเนินงานจังหวัดลพบุรี เป็นต้น จากนั้นให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง เล่าเรื่องราว ความรู้สึกให้ผู้วิจัยฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร การรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรก ชักถาม ทบทวน กล่าวชมเชย และกระตุ้นให้ผู้ญาติผู้ดูแล ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการระลึกถึงความหลัง ผู้วิจัยสังเกตสีหน้าและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญ ทั้งหมดในภาพรวม และประเด็นสำคัญในการดูแลตนเองเกี่ยวกับโรคไตวายเรื้อรัง

หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที

ภายหลังจากที่ให้ผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแล ได้ร่วมกันระลึกถึงความหลังเสร็จเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการ

1. ผู้วิจัย ผู้สูงอายุและญาติผู้ดูแล ร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญ ในการระลึกถึงความหลัง ทั้งหมดในภาพรวม และยุติการดำเนินโปรแกรมระลึกถึงความหลัง
2. ผู้ช่วยวิจัยสัมภาษณ์ โดยใช้แบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย และประเมินความ ผาสุกในชีวิต ตามแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล
3. ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัยกล่าวขอบคุณผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแลที่ให้ความร่วมมือ ในการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดีรวมทั้งนัดหมายผู้สูงอายุกลุ่มทดลองพบกันต่อไปในอีก 2 สัปดาห์

ระยะติดตามผล หลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์

ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง และญาติผู้ดูแลที่บ้านรายบุคคล กล่าวทักทาย และผู้ช่วย วิจัยสัมภาษณ์ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองโดยใช้แบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย และประเมินความ ผาสุกในชีวิต ตามแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวขอบคุณ และ ทำการยุติสัมพันธภาพ

กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

การดำเนินการทดลอง

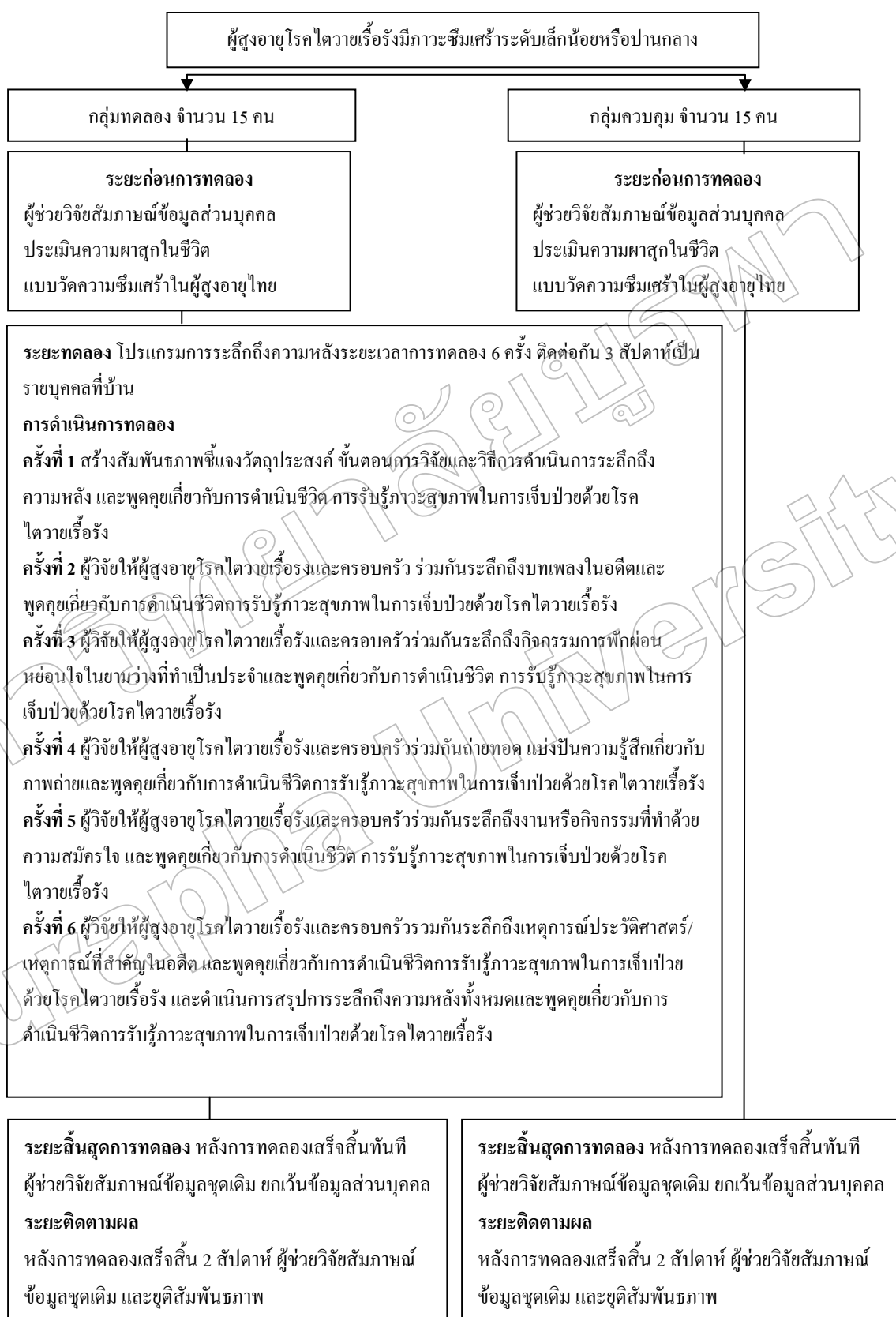
ในช่วง 1 สัปดาห์ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุกลุ่มควบคุมที่บ้าน โดยดำเนินการ สร้างสัมพันธภาพ แนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัย พร้อมทั้งให้ผู้ช่วยวิจัย สัมภาษณ์ผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังที่มีภาวะซึมเศร้าตามแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัด ความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย แบบประเมินความผาสุกในชีวิต ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ และนัดหมาย ผู้สูงอายุพบกันครั้งที่ 2 ห่างจากครั้งแรก 3 สัปดาห์

หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที

ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุเป็นรายบุคคลที่บ้าน ครั้งที่ 2 กล่าวทักทาย ผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลหลัง การทดลองเสร็จสิ้นทันที โดยสัมภาษณ์ผู้สูงอายุตามแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้น แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวขอบคุณ และนัดหมายผู้สูงอายุพบกันครั้งที่ 3 ห่างจากครั้งที่ 2 เป็นเวลา 2 สัปดาห์

ระยะติดตามผล หลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์

ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุเป็นรายบุคคลที่บ้าน ครั้งที่ 3 กล่าวทักทาย ผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูล หลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ โดยสัมภาษณ์ผู้สูงอายุตามแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้น แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้วิจัยดำเนินการส่งเสริมการระลึกถึงความหลังเช่นเดียวกับ กลุ่มทดลอง กล่าวขอบคุณผู้สูงอายุ และยุติสัมพันธภาพ

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนการทดลองการระลึกถึงความหลัง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยได้นำโครงร่างวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทย แบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต แบบทดสอบสภาพสมองเบื้องต้นฉบับภาษาไทย ใบลงนามยินยอมให้ทำการวิจัย ข้อมูลสำหรับอธิบายกลุ่มตัวอย่าง โปรแกรมการระลึกถึงความหลังของผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังในจังหวัดลพบุรี เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้พิจารณารายละเอียด และได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 (ภาคผนวก จ)

2. เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยแนะนำตนเองและผู้ช่วยวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบอธิบายให้เข้าใจว่า การศึกษาครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างว่าจะเข้าร่วมในการวิจัยหรือไม่ก็ได้ กลุ่มตัวอย่างสามารถขอยุติการเข้าร่วมการวิจัยก่อนครบกำหนดได้ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้จะเก็บเป็นความลับ โดยผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยและลงนามในใบพิทักษ์สิทธิแล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างการดำเนินการวิจัยถ้าผู้สูงอายุไม่พอใจ ผู้สูงอายุสามารถออกจากการวิจัยได้ก่อนที่การดำเนินการวิจัยจะสิ้นสุด โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล และการกระทำได้กล่าว ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการรับบริการสุขภาพของผู้สูงอายุ ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ ขณะที่ดำเนินการวิจัยถ้าผู้สูงอายุมีอาการผิดปกติ เช่น หายใจเหนื่อยหอบ เวียนศีรษะ หน้ามืด ใจสั่น ผู้วิจัยจะหยุด และให้การดูแลรักษาพยาบาลจนกระทั่งมีอาการดีขึ้น ซึ่งตลอดการวิจัยไม่พบผู้สูงอายุโรคไตวายเรื้อรังมีอาการผิดปกติ

3. การพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยดำเนินการตามโปรแกรมการระลึกถึงความหลังเช่นเดียวกับกลุ่มการทดลอง ภายหลังเสร็จสิ้นการทดลองครั้งที่ 6

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ทั้งก่อนและหลังการทดลอง สร้างคู่มือลงรหัสและลงรหัสข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์แล้วไปคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนภาวะซึมเศร้า และคะแนนความพึงพอใจในชีวิต ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้า และคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิต ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางวัดซ้ำ (Two-Way Analysis of Variance: Repeated Measure)

4. เมื่อพบว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าและค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตมีความแตกต่างกันในแต่ละระยะการทดลอง จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการเปรียบเทียบเชิงพหุคูณแบบรายคู่ของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method)